

+ IDEIGLENES ESZKÖZÖK HOSSZÚ TÁVON

Kukucska Gergely

BME ÉDI

Témavezető/

Alföldi György DLA

2015.06

A dolgozat azt az **aktivista civil-építész** szerepet vizsgálja, ami **kritikusan tekintve társadalmi és fizikai környezetét** rövidebb és hosszabb távú akciókat kezdeményez saját tanult eszközrendszerével. Az aktivista párhuzamos diszciplínákat keres és olyan folyamatok indít, amivel az embereket részvételre és játékokra ösztönzi. Az akciók során a résztvevők újra felfedezhetik kapcsolódásaikat egymáshoz és az őket körülvevő szellemi és fizikai értelemben vett dolgokhoz, környezetükhöz. Az aktivista olyan **kommunikációs eszközökkel** kísérletezik, amik segíthetik az azonos fizikai térben működő, de különböző indíttatású érdekeltek közös döntéshozásának folyamatát. Az akciók során aktivista és az érintett közösség egymástól tanulnak. Az akciók **köztéren** vagy a köztérszerű használat felületein történnek és ideiglenesnek nevezett eszközkészlettel dolgoznak. Az ideiglenes eszközök informális tanulási és tapasztalási folyamat részei, amely során a civil és a hivatalos közeg együttműködésre kényszerül, a közös tanulás fenntarthatóbb városhasználati és üzemeltetési formákhoz vezethet. Az akciók olyan kis léptékű kísérletek, melyek a környezet reakciójától függően működnek, fejlődhetnek, átalakulhatnak vagy elmúlhatnak egyfajta **demokratikus elveken működő dinamikus és reakcióképes városi "utópiát"** feltételezve. Az akciók időről időre keresik a helyeiket a város különböző felületein alternatív használati lehetőségeket mutatva az arra fogékony polgároknak, analóg eszközeikkel alapvető közösségi működések hiányára reagálnak. A lokális közösségek erősítése ellensúlyozhatja a túlzott fogyasztásközpontú folyamatok mentén létrejött elidegenedés és kiszolgáltatottság érzését. Az esettanulmányok korábbi kutatásokra alapozott szempontok szerint elemzik az akciók működését. Fizikai és elméleti eszközrendszerek kapcsolatát vizsgálja nemzetközi példákkal összehasonlítva. Az elemzések alapvető tengelye az akciók **célja és a hatása**. Reményeim szerint a folyamatokban valamilyen rendszer található.

Feltételezésem, hogy az akciók előkészíthetnek egy **dinamikus várostervezési módszert**, ahol kötött infrastrukturális háttér mellett a felhasználók igényeit figyelembe vevő dinamikus térbeli és funkcionális rendszer folyamatosan alakulhat. Az átalakuló közterek folyamatos participációs lehetőségeket biztosíthat a változó környezet aktuális igényrendszere szerint. Fiatal kezdeményezés a madridi Campo de Cebada¹ területének közösségi döntéshozatalon alapuló működése, ahol egy megtorpant önkormányzati beruházás területén civil kezdeményezők hétről hétre lokális részvétel alapján döntenek a programokról és a terület használatáról ideiglenes eszközökkel alakítva azt. Főként a kormányzati kezdeményezések participációs folyamatainak eredménye, hogy a hagyományos módszerekkel évtizedekre bebetonozták a részvételi tervezés eredményeit, miközben a felhasználók igényei sokkal dinamikusabban változnak, tehát a bevonás egy időpontban kellő körültekintés nélkül gyors avuláshoz vezethet. Constant Nieuwenhuys Új-Babilon² utópiája alapján érdemes lenne újragondolni a dinamikusan változni képes terek gondolatát. A kötött struktúrák mellett egyre nagyobb szerepet kaphatnak a környezet igényeire reagáló, változni képes terek. A vizsgált akciók ilyen dinamikus terek alapjaivá válhatnak a jövőben, ahol a SI³ mozgalom által áhított játék és véletlenszerűség szerepe is fokozódni fog.

¹ <http://elcampodecebada.org/>

² Új-Babilon, ahol a terek folyamatosan a gépek által a kétkezi munka ígája alól felszabadított "homo ludens" játéka által változnak.

³ (Situacionista Internacionálé) Internationale Situiste 1 | June 1958 | G.-E. Debord. | Paris

AZ ESETTANULMÁNYOK VÁZA

+ TÁRGY

- + téma
- + kezdeményezés karaktere (spontán/ alulról épülő, mesterséges/ felülről indított)
- + dátum

+ PARTNEREK (civiliek, lakosság, önkormányzat, befektetők)

- + kezdeményezők
- + résztvevők
- + támogatók

+ ELŐZMÉNYEK

- + fizikai helyszín leírása, léptéke, állapota, kapcsolódásai
- + a terület mentális állapotának leírása, a területen használatában érdekelt (stakeholder) viszonyainak leírása a használat és üzemeltetés szempontjából

+ CÉL

- + ösztönzés jellegű akció, ami általánosabb kérdéskörök reagál, de az interakció során lokális viszonyok problémája is kibontakozhat
- + aktuális lokális problémára választ kereső akciók

+ ESZKÖZÖK

- + nem fizikai eszközök (stratégiák, taktikák, software)
 - + kommunikációs eszközök
 - + participáció
- + fizikai eszkörendszer (hardware) és módszerek

+ FOLYAMAT ÉS HATÁSAI

- + fizikai változás a környezetben
- + társadalmi változás (a környezetben fellelhető nyomok alapján)

+ PÁRHUZAMOK

KUKUCSKA GERGELY | IDEIGLENES ESZKÖZÖK HOSSZÚ TÁVON

+ TÁRGY

PALLÓK + K

Közösségépítő elemrendszer

Pályázati támogatásból megvalósított civil kezdeményezés

2012 -

+ PARTNEREK

kezdeményezők/ D1618 Műhely + Trafik kör egyesület

résztevők/ Szintes utcai lakótelep lakói

támogatók/ Képző és Iparművészeti Lektorátus ("Mi kis falunk" pályázat), Dabas Önkormányzata (területfoglalási engedélyek)

+ HELYSZÍN

Dabas határában álló szintes utcai lakótelepet a 70-es években épült panelházsor alkotja. A lakótelep a szocializmus utolsó beruházása, melyet idegen testként tapasztották hozzá a meglévő városszövethez. A tervezésnél nem az élhető közösségi terek létrehozása volt a cél, hanem meghatározott mennyiségű lakóegység telepítése. A panelházak által ölelt zöld területeken üres és elhasznált tereket találni, sok a konfliktus vagy éppen nem történik semmi.

A betelepített lakosság máig nem tudott beilleszkedni Dabas közösségébe, ez meghatározza a közösség közérzetét és identitását. A lakossági kapcsolati háló gyenge, jellemzőek a generációs konfliktusok, ami a közös terek használatában fokozottan érzékelhető. A házak között egyéni kezdeményezések nyomai találhatóak - pl. ápolt virágos kert -. Egy-egy lakónak láthatóan igénye lenne élhetőbb környezetre. Konkrét helyszín az lakótelep 3 tömbjének egyike által U alakban körbezárt zöld tér.

+ CÉL

Olyan játékos közösségi építőrendszer létrehozása, amivel segíthető a panelházak közötti közterületek és egy aktív közösség életre keltése. A közösen kitalált és megépített tárgyak folyamatosan változni képes közösségi tér alapjai lehetnek. A kipróbált funkciók a környezet rombolása nélkül fejleszthetőek vagy szétszerelhetőek. Igény esetén a sikeresen működő tárgyak, funkciók használatok hosszabb távú fejlesztés alapjául is szolgálhatnak.

A kísérlet szélesebb körű eredménye lehet egy olyan reprodukció, ami során más közösségek - hasonló játékos rendszerekkel dolgozva - képesek lesznek a lakókörnyezetükben kreatív élettereket létrehozni, erősítve a szociális aktivitást és az emberi kapcsolatokat.

+ ESZKÖZÖK

A helyi Trafik kör egyesület aktivista szerepet tölt be a város életében. Rendszeresen szervez kulturális indíttatású köztéri eseményeket. Az egyesület lokális beágyazottsága biztosítja az együttműködés alapját, ami a D1618 műhely javaslatára egy játékos építő elemrendszerrel egészül ki. A kommunikáció személyes kapcsolatokon keresztül, közösségi médiafelületek használata nélkül történik. A rendszer 1:10-es léptékű fa modellből, 1-3 méter hosszú egymásba csúsztatható fa pallókból és rakományrögzítő elemekből áll. Az 1:10 léptékű modellel az ötletek kicsiben modellezhetőek, ezt követően a pallókat egymáshoz rögzítve megépíthetőek a valós méretű struktúrák.

+ FOLYAMAT ÉS HATÁSAI

A D1618 műhely és a Trafik kör egyesület közös pályázata támogatást nyer a Képző és Iparművészeti Lektorátus "Mi kis falunk" című pályázatán. A Trafik kör személyes beszélgetéseket kezdeményez a lakókkal, hogy előkészítse az eseménysort, amikor a szomszédok közösen kitalálhatják és megépítetik a számukra elképzelhető tereket, tárgyakat. A rövid idő miatt - az egyszerű szerelhetőség és a könnyű másolhatóság ellenére - helyi asztalos üzem készíti elő az építőelemeket. Az önkormányzat és a Trafik kör sorozatos együttműködése és a kialakult bizalom hatására segíti a programot a területfoglalás engedélyezésével. A pallókból először a programot bemutató kiállítás és beszélgetés kellékei épülnek fel a dabasi vásárcsarnokban. Az esemény keretében nemzetközi mintákat mutatnak be az előadók. Az egyesület a következő hétre szervezi az szintes utcai lakók első találkozóját, ahova főként gyermekes családok és fiatalok érkeznek. Az elképzelések megfogalmazása, a közös tervezés és rajzolás mellett a gyerekek aktivitása kiemelkedő, szüleikkel különböző szerkezeteket építenek az 1:10-es léptékű palló elemekből. A következő napon a lakók segítségével helyszínre kerülnek az elemek. A pallók felületét kezelni kell, hogy alkalmasak legyenek a kültéri használatra. Fél órán belül három generáció gyűlik össze a téren és hatalmas lendülettel látnak neki a feladatnak. "Kicsit olyan volt ez, mint annak idején falun a kukoricamorzsolás: ment a beszélgetés és jobbnál jobb történetek születtek." (Trafik kör, építészforum) Harmadnap a pici modellek alapján labdapalánk, különböző mászóakák és nézőterés DVD mozi készül a valós méretű elemekből. A lakók együtt építenek az egyesület aktivistáival, hogy aztán birtokba vegyék az elkészült alkotásokat. Évekre visszanyúló belső konfliktusok oldódnak fel a közös építés alatt. A nap végül szabadtéri mozizással zárul.

Az eseményt követő interjúsorozatban a résztvevők nyilatkoztak arról, hogy az erős inspiráció hatására a jövőben több hasonló eseményt szeretnének és több civil csoport kapcsolódik a későbbi programokhoz, köztük egy alternatív közösségépítő színházcsoport. A közös játék erős inspiráció és rövid időre átváltoztatta a teret, de az idealista elképzelés miszerint folyamatosan alakuló és átépülő folyamat alakul még nem tud megvalósulni: A fából készült elemek folyamatos karbantartása köztéri használat mellett nagyon sok energiát igényel, a rövid idő alatt pedig nem tud kialakulni a lakók között

olyan felelőség tudat és elköteleződés, ami alapján az üzemeltetés megvalósulhat. Időről időre megszervezett események azonban alkalmassá tehetnek közösségeket egy ilyen típusú rendszer hosszabb távú használatára. A pallók egyenlőre tovább működnek a Trafik kör gondozásában. Az első közös építést követő téli időszakra egy helyi iskola fogadta be az elemeket, hogy kipróbálják a saját tereikben.

+ PÁRHUZAMOK

Drasztikusabb beavatkozás eredménye a bukaresti Calae Mosillo sugárút mellett épített panelházsor és a történeti városszövet között kialakuló élhetetlen térstruktúra. Az intenzívebb városi környezet sokkal szélsőségesebb társadalmi hatásokat eredményez a "nem helyeken". A Magic Blocks⁴ programja a komplex vizsgálat és tervezés mellett egyszeri mikro-beavatkozások sorával próbál reagálni a feltárt problémákra. A létrehozott elemek többsége a beágyazottság és a karbantartás hiányában gyorsan asszimilálódik a korábbi környezethez ellentmondva a program eredeti céljának. Néhány térelem eredeti funkciójától megfosztva vélhetően a lakók által átalakítva köztéri paddá változik. Ezen e területen szomszédási aktivitás található, amire érdemes építeni.

How to build your own living Structure | KEN ISAACS⁵

⁴ <http://www.publicspace.org/en/works/g202-magic-blocks>

⁵ 1974, Harmony Books, New York, p.137

A kortárs aktivista építészeti programok szívesen használják a 60-as 70-es évek utópiáiban megtalálható moduláris szerkesztési elveit és anyaghasználatát (például: Ken Isaacs). A csapatok sokszor szabadon felhasználható manuálékon keresztül terjesztik a DIY (Csináld Magad Mozgalom) alapokon működő programokat, amik technológiai megoldások függvényében többnyire másolhatóak. A dán N55 csoport is moduláris rendszerekkel dolgozik. Open City⁶ programjában, gondosan tervezett és kivitelezett elemeket használ ideiglenes térstruktúrák és mobil funkciók építésére. A berlini Raumlabor csoport "Generator"⁷ programja egyszerű deszkavázból épített építőrendszert és kézikönyvet kínál. A program több egymástól független helyszínen, jellemzően fesztiválokon valósul meg. Ebben az esetben is a közös kreatív játék motivációs eszközként működik.

Open City | N55 | forrás: <http://www.n55.dk/>

A Pallók+k esetében a Trafik kör helyi aktivista szerepe kulcsfontosságú, inspiráló játék születik a lelkes szervezés hatására. A tapasztalat azt mutatja, hogy akkor képes egy adott közösség ilyen típusú aktivitásokat fenntartani, ha saját belső indíttatásra indul el a folyamat.

⁶ <http://www.n55.dk/MANUALS/XYZOPENCITY/xyzopencity.html>

⁷ <http://raumlabor.net/the-generator-brno-public-stage/>

A madridi Campo de Cebada esetében az önkormányzati terület első ideiglenes használatát a francia EXYZT csoport valósítja meg a City Island⁸ keretében 2010-ben. A párhuzamosan erősödő civil szféra pedig eléri a kormányzatnál a terület hosszabb távú használatba vételét, hogy aztán demokratikus döntések mentén működtesse azt.

Campo de Cebada | Madrid⁹

⁸ <http://www.exyzt.org/city-island/>

⁹ <http://blog.goethe.de/weltstadt/archives/101-We-Traders-Madrid-Ground.html>

KUKUSKA GERGELY | IDEIGLENES ESZKÖZÖK HOSSZÚ TÁVON

+ TÁRGY

VALYO BUSZ + KÖZTÉRI AKCIÓ KÉSZLET

Mozgó városi infrastruktúra alternatív térfoglalásokhoz

2010 -

+ PARTNEREK

kezdeményezők/ Város és Folyó Egyesület (Valyo)

részvevők/ egyesület tagja, önkéntesek, baráti kör

támogatás/ építőanyag, pénzbeli, műhely

+ HELYSZÍN

A Valyo akcióinak jellemzően olyan Duna parti városi terek a helyszínei, melyek jelenleg nehezen elérhetőek, kihasználatlanok, de értékei mentén aktív rekreációs és közösségi működések felületei lehetnének.

+ CÉL

„...azt szeretnénk, hogy az emberek akkor is lejárjanak a Duna-partra, ha éppen nincs ott semmilyen rendezvény. ...Van egy szuper folyónk és egy remek városunk. Már csak azt kell megtanulnunk, hogy miként éljünk velük”. Tömör Miklós¹⁰ (Valyo aktivista)

Az átépített busz a szervezett eseményeinek háttér infrastruktúráját tudja biztosítani. A sűrűsödő aktivitások hatására igény támadhat a városi partszakaszok közösségi használatára és hosszú távon is átalakulhatnak.

+ ESZKÖZÖK

A Valyo csoport programokat kezdeményez saját elképzelései és a városlakók javaslatai alapján, ez tekinthető az eszköz "software" részének. A csoport tagjainak személyes elköteleződése és közös élményei biztosítják a folyamatos jelenlétet és a programokhoz kapcsolódó fizikai eszközök fenntartását. A csoport saját finanszírozásból, szponzori és pályázati támogatással működik. Jellemző az alacsony költségeken leleményességgel előállítható eszközök használata, amik legtöbb esetben saját kezűleg és önkéntesek segítségével készülnek. A Duna parti akciókhoz szükségessé válik egy szállító jármű, ami alapvető funkciója mellett átalakulni képes a különböző alternatív köztéri használatokhoz (szauna, műhely, információs központ, bárpult, mozi...). Az egyesült megvásárol, átalakít és üzemképessé tesz egy 30 éves Steyr Citybus típusú reptéri buszt.

< Átalakított Steyr-Valyo busz a Duna parton | 2015 | forrás: Valyo

¹⁰ <http://nol.hu/kultura/vizimozi-1471881>

A furcsa jármű megjelenése különösen vonzza a figyelmet, alkalmas felület a vizuális kommunikációhoz és egyúttal a gépjárművek számára fenntartott felületek szabotálására, használva az SI¹¹ kiáltványában megfogalmazott eltérítés (Detournement) elméletet a jármű eredeti funkciójából kifordulva újszerű helyzetet teremt. A Valyo akció készletben a köztéri tárgyak, bútorok és a busz biztosítják a programok fizikai eszköztárát (hardware). A felszerelés a programok színesedésével fejlődik és komplett infrastruktúrával (víz, elektromos áram - fény, hang) egészül ki, ami egyre jobban megszünteti az akciók helyszíni kötöttségeit.

+ FOLYAMAT ÉS HATÁSAI

Az egyszerű szinte eszköztelen Duna parti programok - pl. kacsakő bajnokság - az egyesület fejlődésével és a bővülő támogatótábor hatására a programokat egyre komplexebb tárgyak építése is támogatja. Ezek egy része hosszabb időre köztéri használatba kerül (A), míg mások az egy-két órás események (B) eszközeiként találkoznak a programok résztvevőivel.

(A) A köztéri használat tapasztalatai és nyomai folyamatos fejlesztésük motivációja. Pl. a Nehru partra került napozóágyak első prototípusai olyan intenzív használatot eredményeztek, hogy környezetükben túlzottan felhalmozódó szemétről a Főkert tájékoztatta az egyesületet. A padok méretek a felére csökkent a takarítás megkönnyítése és az egyszerűbb használat céljából. A padok környezetébe egyedileg épített szemeteskukák épültek, amiknek folyamatos üzemeltetése is biztosított. A padok a Valyo műhelyében évről évre megújulnak a köztéri használat tapasztalatai alapján, hogy újra a partra kerüljenek. Hasonló tapasztalatokat eredményez a Lánc-híd tövében évről évre működő kulturális eseménysorozat a Valyo Part. A pozitív szándék ellenére sokszor olyan társadalmi vagy funkcionális problémákkal kell szembesülni, amire kizárólag a helyi kitelepülések során derül fény. A tárgyak elhelyezése minden esetben területfoglalási engedélyekhez kötött, azonban a pozitív visszajelzéseket látva és a kialakuló bizalom alapján az önkormányzat egyre rugalmasabban kezeli ezeket.

(B) A fejlődő busz és akciókészlet működésének eredményeként az egyesület egyre több extrém helyzetű terület elérésére képes. Az ideiglenes szaunává átalakított járgány a gépkocsi közlekedés által elfoglalt rakpartok pontjain kínál téli rekreációs programot, szerszámokkal és bútorokkal felszerelve pedig köztéri építő akciók mozgó műhelyévé vagy néhány órás kulturális program központjává alakul.

A nem szokványos köztérhasználat újabb és újabb résztvevőket vonz a helyszínekre, időről időre átváltoztatva egy-egy mikrokörnyezetet.

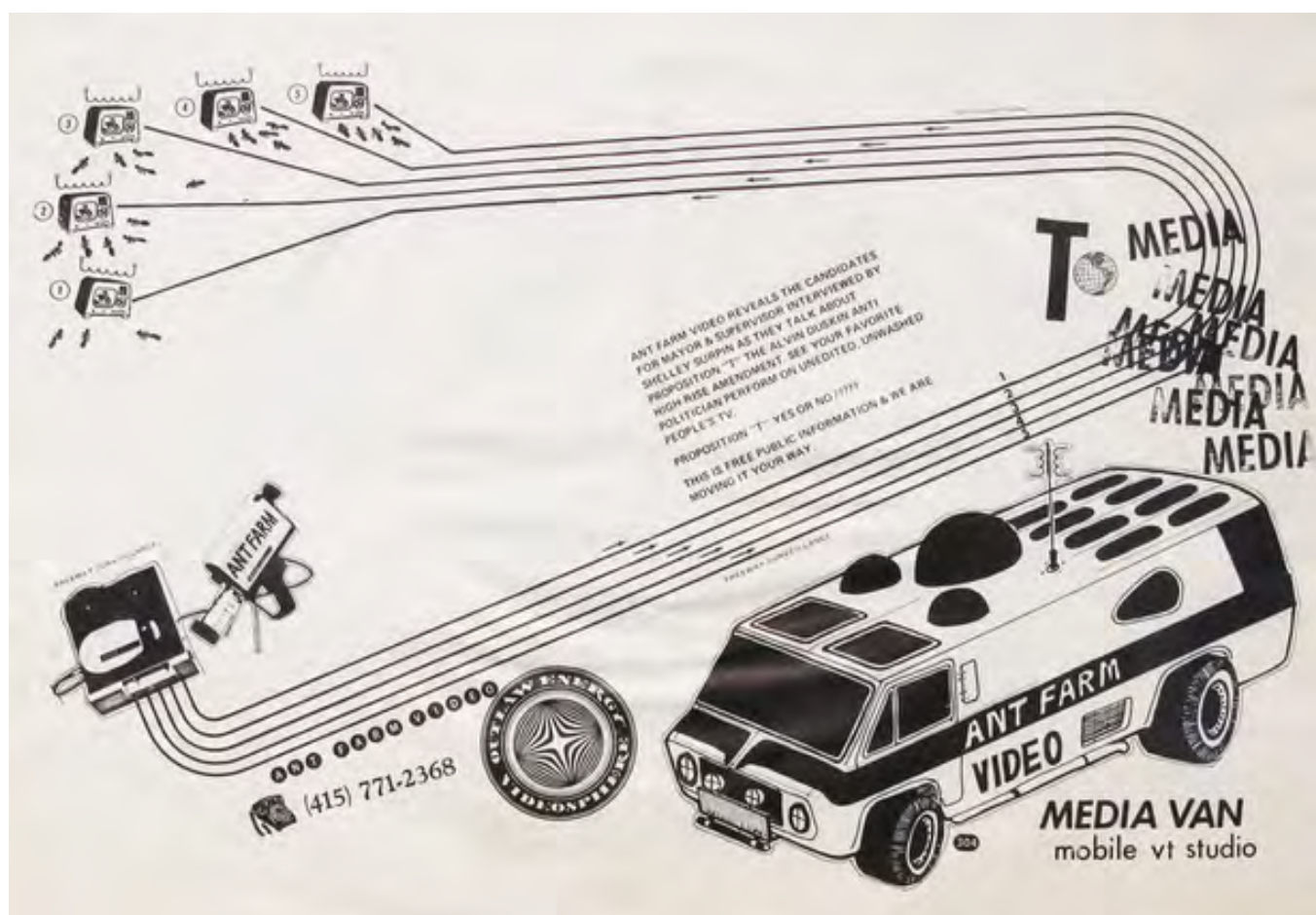
A személyesség és a közvetlen kommunikáció kulcsfontosságú eszköz, de a támogatók számának és a spontaneitás mértékének növekedésével egyre komolyabb kommunikációs szerepet kap a közösségi média. A nyitott építések, workshopok és események legaktívabb tájékoztató eszközei.

¹¹ (Situacionista Internacionálé) Internationale Situiste 1 | June 1958 | G.-E. Debord. | Paris

A civil szervezet szerepe egyre erősödik a lakosság és a hivatalos szervek közötti kapcsolódásban. A fejlődő akciókészlet egyre leleményesebb és izgalmasabb helyzeteket teremtve alakítja a Duna menti köztereket.

+ MEGJEGYZÉSEK/ PÁRHUZAMOK

Sok olyan mozgó eszközt találhatunk a történelemben, amik valamilyen program mentén alakítják állomásaik helyét, ilyenek akár a hagyományos medvetáncoltatós vándorcirkuszok is. Természetesen a működtetés célja nagyon meghatározó. Az átalakított Steyr buszhoz hasonló eszközökkel már a 60-as években kísérleteznek aktivista csoportok. Az Ant Farm Video Van¹² projektje olyan kommunikációs eszközzé alakít egy kisbuszt, ami ellensúlyozva a közmédiát cenzúrázatlan politikai tartalmakat sugároz az embereknek.

Media Van | Ant Farm | 1970

¹² <http://www.theatlantic.com/technology/archive/2011/11/proto-youtube-how-1970s-video-collectives-anticipated-our-strange-internet/249162/>

A kortárs aktivista közegben egyre több példát találhatunk, ahol járművek átalakításával köztéri szituációkat teremtenek a csoportok valamilyen kritika mentén. A Raumlabor Spacebuster¹³ programja elhagyatott városi területeket alakít ideiglenesen használható térré, hogy képes legyen a területtel kapcsolatos viták, közösségi események befogadására.

Spacebuster | Raumlabor | 2009 | forrás: <http://raumlabor.net/spacebuster/>

Az osztrák Kiosque¹⁴ városi a Valyohoz hasonló közösségi akciók eszközeként használ egy Steyr Citybuszt. Itt a közösségi aktivitások és a design van hangsúlyban, de nincs olyan központi motivációs felület, mint a Valyo esetében a folyó és a város kapcsolata. A Szövetség39 csoport által kezdeményezett és 2010-es Placc Fesztivál keretében megvalósult program egy katonai teherautót "tuningol" olyan kulturális fegyverré, ami a városi "nem-helyekre"¹⁵ szállít programokat.

Érdekes párhuzam, hogy a különböző érzékszervekre - főként a látásra, vizualításra - ható eszközök intenzívebb használata egyre jellemzőbb az akciókra, a Debord által felvázolt manipulatív fogyasztói társadalom¹⁶ saját eszközkészletével próbának teret nyerni az alternatív közösségi városhasználatra.

¹³ <http://raumlabor.net/spacebuster/>

¹⁴ <http://neuesvomkiosque.tumblr.com/>

¹⁵ Marc Augé | Non-places, An Introduction to Supermodernity

¹⁶ Guy Debord, *La société du spectacle* Éditions Gallimard, Párizs, 1992.

Wueste | Kiosque¹⁷

¹⁷ <http://neuesvomkiosque.tumblr.com/>

KUKUSKA GERGELY | IDEIGLENES ESZKÖZÖK HOSSZÚ TÁVON

+ TÁRGY

HELYZETBEHOZÁS

Néhány napos környezet felfedezés és akció a "Moszkva téren" az oktatás részeként

2009

+ PARTNEREK

kezdeményezők/ BME Urbanisztika Tanszék, Steiner Balázs Miklós, Kukucska Gergely

részvevők/ alkotóhét diákjai és az utcán csatlakozók

támogatók/ BME

+ HELYSZÍN

(2009-ben) A Moszkva téren rengeteg funkció és elem van jelen. Részben ab ovo, a tér építéskor és átépítéskor idegondolt, tervezett elemek, részben az elmúlt évek – évtizedek alatt idekerült, felgyűlt „holmik”. A pavilonok, reklámfelületek, korlátok minden esetben a saját jelenidejűnkben tipikusnak mondható megoldásokat mutatják – múltunk felgyűlt tárgyi emlékei, hasonlóan a padláson vagy szűk utcákban tárolt holmikhoz. Ezekon túl mégis vannak a térnek kihasználatlan részei, melyeken mindenki csak áthalad, vagy talán még azt se. A helyszínen különböző hívószavak mentén több alkotóhetes csoport dolgozik.

+ CÉL

Cél a tér azon pontjainak „helyzetbe-hozása”, amik gazdagíthatóak valamilyen leleményes köztérhasználati forma mentén. Ez jelentheti meglévő funkciók továbbgondolását vagy új funkciók megjelenítését is, egyes elemek átváltoztatását vagy a ma már nem működő eredetitől eltérő használatát. A felfedezésre és az akcióra 4 napja van a csoportnak, ez alatt apró beavatkozásokat kell végrehajtania a barkácsolás módszerével. Az interakció lényege nem csupán a produktum, hanem a közös munka során fejleszthető gondolkodásmód és eszközhasználat.

+ ESZKÖZÖK

A program előkészítését az Urbanisztika Tanszék végzi. A hivatalos szervezéssel nincs kapcsolata a csoportnak, nem kell köztérhasználati engedélyeket kérni. A csoport vezetők a csapattal kommunikálnak és a helyszínen talált spontán körülményekre kell reagálniuk. A fizikai eszközök az alapvető barkácsolás szerszámai.

< Helyzetbehozás | 2009 | saját fotó

¹⁸ <https://www.youtube.com/watch?t=112&v=lh6BuJZ8SG4>

+ FOLYAMAT ÉS HATÁSAI

Az első napon a csoport problématerképet készít a személyes észlelések alapján és összevetik a tapasztalatokat. A közös beszélgetések során végül egy egyszerű beavatkozás mellett dönt a csapat. Az elhanyagolt állapotban lévő kockakövekből épített növénytartók egyikét javítja meg és egészíti ki ülőfelületekkel, hogy kényelmesebbé tegye a téren való várakozást. A második napon a rendelkezésre álló költségvetés alapján elkezdődik a tervezés. Harmadik nap a csoport kijavítja a megrongálódott növénytartót és a előre-gyártott fa felületű ülőkékkel kiegészíti azt. Az építészhallgatók ismerkednek az anyagokkal és a szerszámokkal. Az építés során nem várt támogatás is érkezik egy a téren "fekete munkára" váró férfi személyében. Az idegen javasolja a rögzítési pontok megerősítését és beállt építeni. Az ilyen típusú interakció jellemző és fontos eleme a szabad tereken történő akcióknak, a hallgatóknak kezelni kell tudni a helyzetet, ha szociális indíttatású témákkal akarnak a jövőben foglalkozni.

A pad néhány óra alatt elkészül. A hallgatók elégedetten veszik használatba a közös padot. A szerkezet egyszerű kiegészítése egyértelműen nem szerves része az eredeti konstrukciónak és alapvetően az olcsó faanyag sem köztéri használatra való. A következő napokban eldől, hogy milyen reakciót vált ki a környezetéből a kicsi változtatás.

A pad gyenge szerkezete ellenére hónapokon keresztül a ép marad. Az átadást követő rövid időn belül a téren élő hajléktalanok kezdik használni és gondozni. Az eredeti feltételezés - ami szerint mindenki használhatja padot - a komplexebb társadalmi folyamatok hatására nem valósul meg, de egyúttal olyan felelős gazdára lel az alkotóhéti akció eredménye, ami a tervezettnél sokkal hosszabb ideig életben tartja azt.

+ MEGJEGYZÉSEK/ PÁRHUZAMOK

Az építészeti oktatásban egyre több építőtábor, fesztivál, workshop kínál tapasztalati úton elsajátítható tanulást. Itt a kezdeti szervezéstől egészen a megvalósulásig részt vehetnek a hallgatók a munkában. Vannak melyek komoly előkészítés és beágyazódás mellett valósulnak meg, ezek leginkább a 60-as években induló szociálisan érzékeny építészeti folyamatokkal hasonlíthatóak, és vannak amelyek jellemzően rövid idő alatt reagálnak egymásra és az adott környezetre, a designt valamilyen vélt fizikai vagy szociális problémakörre adott ideiglenes játékos válaszként használják. Jellemzően fesztivál környezetben valósulnak meg ezek a munkák, például 72 hours urban action¹⁹, Beton WS, Hellowood építőtábor. A eredményt az alkotók és a környezet érzékenysége alapvetően befolyásolja, sokszor azonban teljesen kiszámíthatatlan.

¹⁹ <http://www.72hoururbanaction.com/>

72 hours urban action | Stuttgart | 2012 | forrás: <http://samuelboche.overblog.com/72-hours-urban-action>

+ BIBLIOGRÁFIA

+ NYOMTATOTT

ARCHITECTURE, PARTICIPATION AND SOCIETY

Routledge | Taylor & Francis | London and New York | 2010

Edited by Paul Jenkins and Leslie Forsyth

KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL A VÁROSFEJLESZTÉSBEN

Alföldi György DLA egyetemi docens

SITUACIONES URBANAS

Santiago Cirugeda

Editorial Tenov | 2004

KREATÍV STRATÉGIÁK ÉS A KÖZTÉRI MŰVÉSZET SZEREPE A VÁROSREHABILITÁCIÓBAN

TIHANYI DOMINIKA DLA ÉRTEKEZÉSE | 2012

A SZABADTEREK SZEREPVÁLTOZÁSA A NAGY EURÓPAI VÁROSMEGÚJÍTÁSOKBAN

BALOGH PÉTER ISTVÁN DLA ÉRTEKEZÉSE | 2012

SPATIAL AGENCY | OTHER WAY OF DOING ARCHITECTURE

NISHAT, AWAN, TATJANA, SCHNEIDER, JEREMY, TILL

ROUTLEDGE | 2001

URBAN INTERVENTIONS

PERSONAL PROJECTS IN PUBLIC SPACES

GESTALTEN | 2012

URBAN REPORT #3 | THE PIONEERS OF EMERGENT PRACTICES

URBAN PIONEERS

TEMPORARY USE AND URBAN DEVELOPMENT IN BERLIN

SENATSVERWALTUNG FÜR STADTENTWICKLUNG

REBELL CITIES | FROM THE RIGHT OF THE CITY TO THE URBAN REVOLUTION

David Harvey | 2013

LA SOCIÉTÉ DU SPECTACLE

Guy Debord | Éditions Gallimard, Párizs | 1992.

INTERNATIONALE SITUISTE 1

G.-E. Debord. | June 1958 | Paris

THE SITUATIONIST CITY

Simon Sadler | The MIT Press

URBAN INTERVENTIONS

Personal Project In Public Spaces | Berlin 2010

CRITIQUE OF EVERYDAY LIFE

Henri Lefebvre | Párizs 1947

HETEROPOLIS

Adaptive Actions | 2013

ÉLHETŐ VÁROSOK

Jan Gehl, 2014

NON-PLAN

ESSAYS ON FREEDOM PARTICIPATION AND CHANGE IN MODERN ARCHITECTURE
AND URBANISM

Jonathan Hughes & Simon Sadler

UNEVEN GROWTH

TACTICAL URBANISM FOR EXPANDING MEGACITIES
MOMA,

+ DIGITÁLIS

RECETAS URBANAS

<http://www.recetasurbanas.net/>

DUS ARCHITECTEN

<http://www.dusarchitects.com/>

ARQUITECTURAS COLECTIVAS

<http://arquitecturascolectivas.net/>

URBAN TACTICS | TEMPORARY INTERVENTIONS + LONG TERM PLANNING

KILLING ARCHITECTS

<http://www.killingarchitects.com/urban-tactics-final-repor/>

BACK TO THE STREETS: THE RISE OF PERFORMANCE ARCHITECTURE

PEDRO GADANHO

<http://www.domusweb.it/en/op-ed/2011/09/21/back-to-the-streets-the-rise-of-performance-architecture.html>

AZ ÉPÍTÉSZET MINT PERFORMANSZ | ÚJ SZEREPEK A KITÁGULÓ ÉPÍTÉSZETI TÉRBEN |

TRANZIT BLOG

POLYÁK LEVENTE

http://tranzit.blog.hu/2012/01/31/az_epiteszet_mint_performansz_uj_szerepek_a_kitagulo_epiteszeti_terben

SUPERFLEX | TOOLS BOOK | 2002

http://superflex.net/tools/superflex_tools_book

A KÖZTÉR ÚJRAFELSZTÁSÁNAK REFORMKÍSÉRLETEI A NYUGATI VILÁGBAN | 2012

BARDÓCZI SÁNDOR

<http://epiteszforum.hu/a-kozter-ujrafelosztasanak-reformkiserletei-a-nyugati-vilagban>

A MÁSIK VÁROS

IMPEX | SOMOGYI HAJNALKA ÉS SZEMEREY SAMU

http://www.impex-info.org/text/masikvaros_hu.html

VÁROSI FESZTIVÁLOK, MINT A KÖZÖSSÉGI TERVEZÉS AKTÍV ESZKÖZEI

<http://urbanfestival.blok.hr/13/en/urbanfestival13-back-to-the-square/>

BUREAU OF PUBLIC SECRETS

Basic Program of Bureau of Unitary Urbanism

Kotányi and Vaneigem

SITUATIONIST INTERNATIONAL ANTOLOGY

Ken Kabb | Anarchy order

BACK TO THE STREETS: THE RISE OF PERFORMANCE ARCHITECTURE

PEDRO GADANHO

<http://www.domusweb.it/en/op-ed/2011/09/21/back-to-the-streets-the-rise-of-performance-architecture.html>

TACTICAL URBANISM 1-2

SHORT-TERM ACTIONS | LONG-TERM CHANGE

Mike Lydon | 2010-2012

TACTICAL URBANISM: THE NEW VERNACULAR OF THE CREATIVE CITY

Oli Mould | Royal Holloway University of London